

MÅNSSON, FABIAN, DALSTRÖM, KATA

Vid kunskapens träd : av Fabian
Månsson. Bildning och klasskamp / av
Kata Dalström

Förf
1909

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
 - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
 - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
 - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

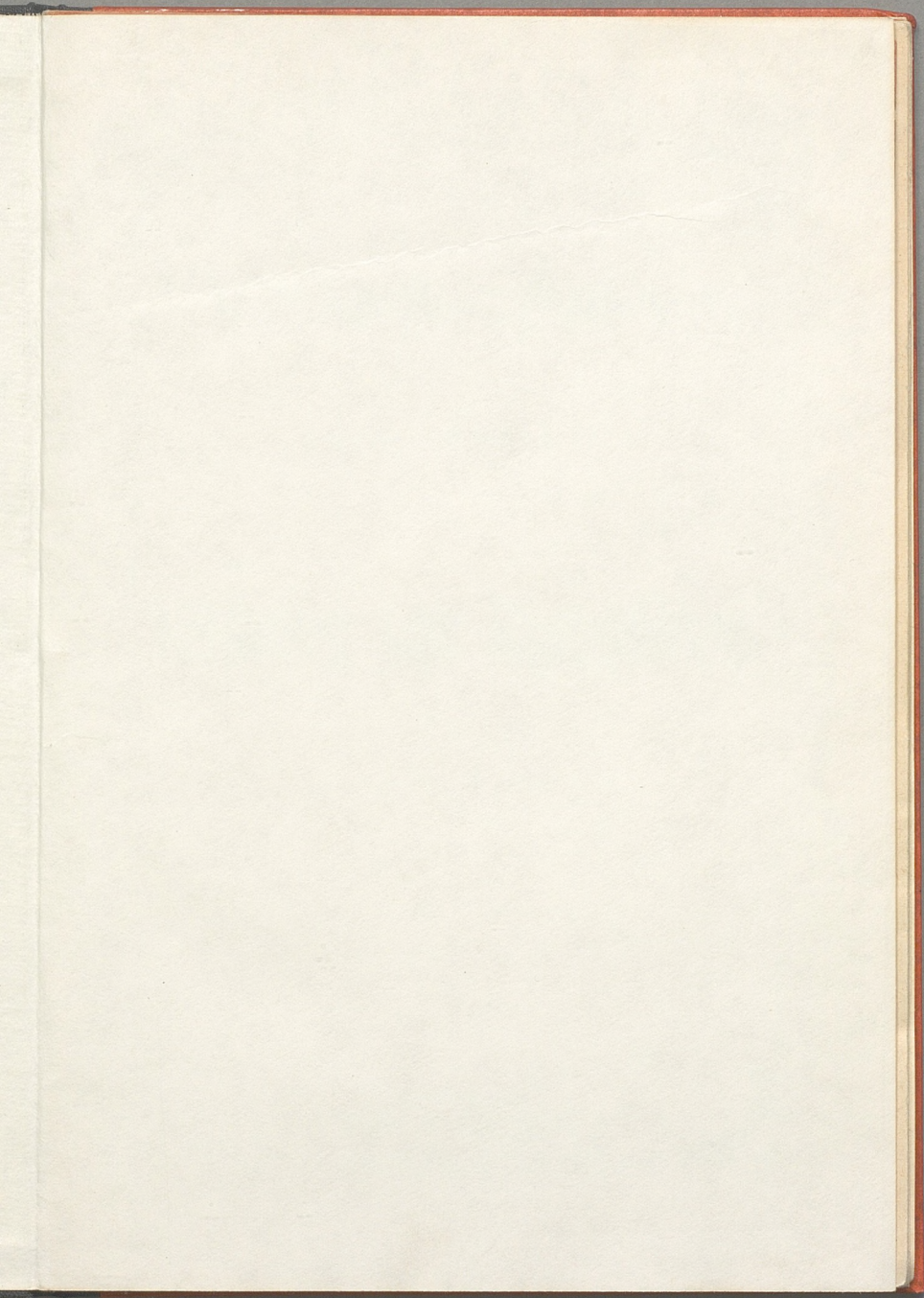
MÄNSSON, F. Vid kunskapens träd
DALSTRÖM, K. Bildning och klasskamp

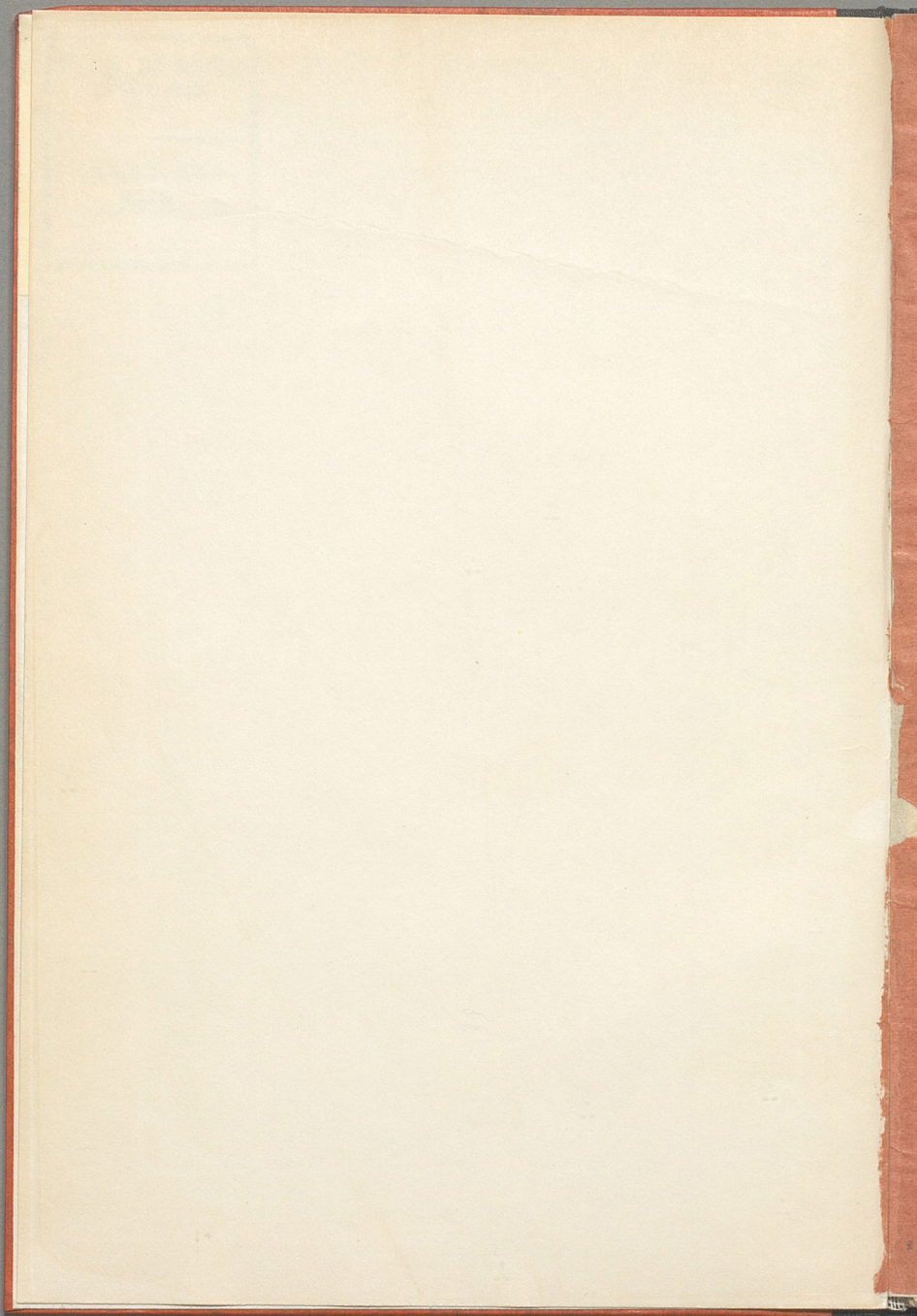
Lysekil 1909

Kungl. Biblioteket
STOCKHOLM

Vitt. Sv.

Arb.

Vid kunskapens träd

av

Fabian Månsson.

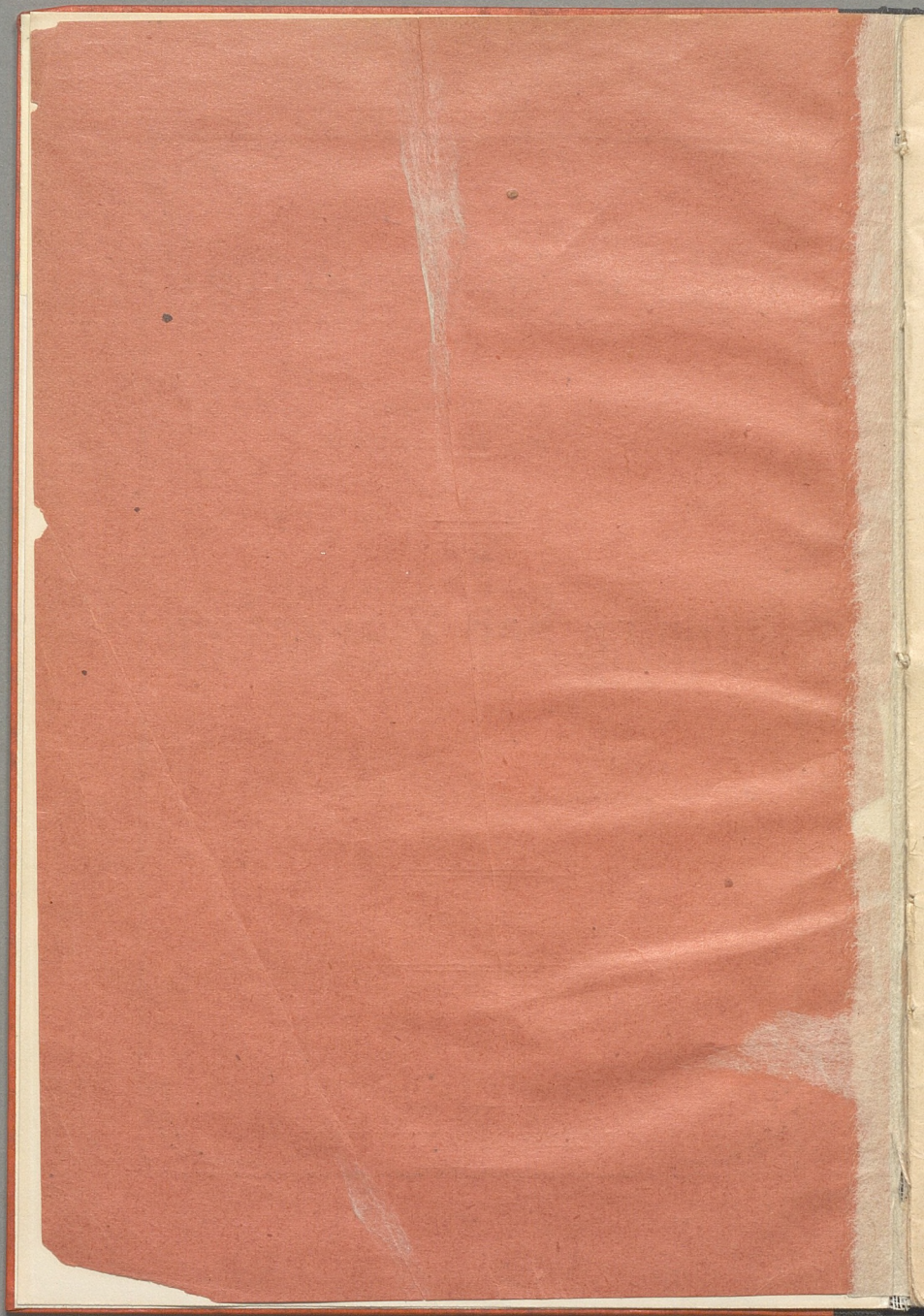
Bildning och Klasskamp

av

Kata Dalström.

Pris 20 öre.

LYSEKIL 1909.
E. F. LARSSONS BOKTRYCKERI.

Vid kunskapens träd

av

Fabian Månsson.

Bildning och Klasskamp

av

Kata Dalström.

Eget förlag.

LYSEKIL 1909.
E. F. LARSSONS BOKTRYCKERI.

Vid kunskapens tråd

Anders Åberg

Bildning och Klasskamp

Kata Bultman

1911

1911
F. A. CARLSON & CO. PUBLISHERS

VID KUNSKAPENS TRÄD.

Motto. "Det finnes så många raa Calibansnaturer som skola luttras och renas, så många i förtid födda hjältar, som i blint raseri skola slå sig blodiga på sina fjättrar, och så många Ahasveri för makten krypande söner, som skola få stål i ryggen.

Fabian Månsson.

Där ljuset från gasens lågor
och doft av parfym sig spred
och storstadens människovågor
de böljade upp och ned.

Där ser jag en gosse stanna
vid boklådans fönsterkarm.
Så hög och stolt är hans panna
men dräkten usel och arm.

Han läser i guld därinne
ett namn, som han en gång hört
som för till hans själ ett minne
av vad honom ädlast rört.

Där ett... som trumpeten ljuder
från förtruppen fjärran från
det släktet en försmak bjuder
av stundande striders dån.

Han vet att pärmarna gömma —
bak prässning och sirligt pränt —
vad djärvast de tappra drömma
vad varmast ett hjärta känt.

Han vet att där i butiken —
bland glitter och flärd och kram —
finns frukter från konstens riken
och kunskapens stolta stam.

Hans tanke så fjärran föres
på drömmarnas dunkla stråt
men läppen skälvande röres
till sorgens och vredens gråt.

Hans sinne aldrig förgäter
ett ord i förförisk skrud:
"Eho av det trädet äter
kan växa och bli lik Gud."

Men runt omkring trädet breder
sig pänningeväldets prakt.
I grinden som ditin leder,
står altarets hund på vakt.

Ej bildningens frukter glöda
för dem bak armodets skrank
dem dogmernas dravel föda
och dussindiktningens drank.

Mod gosse! Din kraft kan giva
vad börden vägrade ge!
Och sedan vad du kan bliva
får du och framtiden se.

Du lille, från mörka gränder
som svulten sväljer din gråt.
Vem vet! Kanske folk och länder
du leder en dag framåt.

Du kanske din röst skall höja
och elda friborna män,
tills folken lyssnande dröja
och furstar lystra till den.

Du kanske för folkets fana
skall, blödande vild och varm,
med vinande klinga bana
en väg i slaktningens larm.

Du kanske skall stängslet riva
kring bildningens Mimersbrunn
och vetandets trolldryck giva
åt millionernas mun.

Än finnas nog rika trakter
bak aningens fjärrdis blå
och ett av de djupa schakter
du kanske skall öppna få.

Skall kanske ur kraftig lunga,
ur bröst, ej småsint och armt,
i ljungande rytmer sjunga
ett vardande släkte varmt.

Än höga idéer vänta
att tränga till folkets mærg
du skall kanske dit dem pränta
med toner, marmor och färg.

Om blott du aldrig förgäter
den tanke i frestaeskrud:
att eho av den frukten äter
kan växa och bli som Gud.

Fabian Månsson.

BILDNING OCH KLASSKAMP.

Av

Kata Dalström.

Det inflytande bildningen både har haft och har på klasskampen är så stort att man ej nog kan uppskatta detsamma.

Kunskap är makt! Och den makten måste arbetarna genom egen kraft skaffa sig — ty överklassen *vill ej* och *kan ej*, av rent naturliga orsakar, vara med om att förskaffa arbetarna det vapen i händerna som heter "Kunskap."

Man är rädd om makten!

Genom bildningen få vi en vidare syn på tingen. Ni lära er fatta det sammanhang i människosläktets utveckling, som utan avbrott ägt rum allt sedan människorna lärde sig tänka och handla som förnuftiga varelser.

Och ni lära er "att det förflutna är det nuvarandes fader, och att det nuvarande i sin tur kommer att bli framtidens." Med ett ord, ni lära er att se hela världsutvecklingen på ett annat sätt än tillföre.

Det är just till ungdomen jag då vill vända mig ty det är i *Edra händer framtiden vilar*. Glömmen ej detta! Det är ni unga som skola dana om världen. Det är ni unga som bären ansvaret för hurudan människosläktets framtid skall bli.

Glömmen aldrig detta!

Målmedvetet och klart skolen I bruka den makt I han' för att höja eder själva och hela er klass, och målmedvetet skola ni kämpa er till er solklara rätt, rätten till bildning och utveckling, mot hela den reaktionära falangen om så blir av nöden.

Dock vill jag först ha sagt, att jag med bildning ej menar uteslutande "bokbildning" utan även hjärtats bildning, karaktärens daning. Men detta kan ingen yttre makt förskaffa eder. Detta slags bildning måste komma inifrån, och utvecklas genom er själva, genom självuppföstran och självdisciplin, som lär er att vi måste stå "en för alla och alla för en", i kampen för mänsklighetens höjande.

Vanligen kallas en person "bildad" blott han inhämtat ett visst mått av bokliga kunskaper. (Hos oss t. ex. är ju den vita mössan, d. v. s. studentexamen ett första yttre tecken till detta slags bildning) men den uppfattningen kan jag ej dela.

Det kan t. o. m. finnas akademiker som äro råa tölpar, trots sin bokbildning, det fingo vi bevittna nere i Lund vid biskop Billings och hans kollegers kamp mot Bengt Lidfors, då en av dessa herrar professorer av hämnd lät rasera docenten L. försöksplanteringar i botaniska trädgården i Lund. Det menar jag är att handla som en andlig tölp, även om man har professors rang, heder och värdighet.

Och mängen som aldrig erhållit annan undervisning än folkskolans, kompletterad genom självstudier, kan sannerligen vara dessa akademiker överlägsna i verklig bildning.

Varav kommer sig detta?

Den ene, han med de många examina kallas "bildad", om han än är aldrig så rå!

Den andre som blott erhållit folkskolebildning, men genom självstudier och självuppföstran utbildad både sin hjärna och sitt hjärta, benämnes i regeln "obildad", och dock borde i själva verket icke något tvivel råda om var i grunden den verkliga bildningen är tillfinnandes.

Det är den falska uppfattningen folk har om bildning, som så ofta är orsak till detta missförstånd.

Man tror att blott man har rätt till etiketten "akademiskt bildad" — så är detta nog.

Alldeles som om etiketterna på tomma medicinflaskor, skulle bli förvandlade till värdefull vara!

Blott man fått rätt till etiketten "akademiskt bildad" anser mången att han därigenom står högt över "den råa obildade massan", som är alldeles omogen att själv leda sina öden!

Och dock är ofta den ej boklärde mannen, med sin öppna, vakna blick, sin solidaritetskänsla och sin hjärtebildning, en oändligt mycket noblare personlighet än akademikern eller han som "tagit studenten."

Med sin öppna blick för allt som rör sig i vår märkliga brytningstid, är den ene, den s. k. "obildade", dock ofta en självständig man, en fullödig karaktär, den andre, ofta blott en man som fått sig påsmetad en etikett å vilken står skrivet ordet "avgångsbetyg", eller så och så många examina.

Men äro då ej både "bokbildning" och "hjärtebildning" nödvändiga för att man skall kunna sägas vara värligt bildad, kanske ni spörja?

Jo, blir svaret, men tyvärr följas de så relativt sällan åt. Och blott man har "huvudbildning" anses man av "samhället" för bildad.

Men trots denna ofta så skeva uppfattning som folk har om bokbildningen, får denna under inga förhållanden förringas, ty "kunskap är makt", detta måste varje arbetare ha klart för sig och sträva efter att sätta sig i besittning av denna makt, för att kunna föra mänskligheten framåt.

Ty vi måste komma ihåg att det är just tack vare mänsklighetens andliga utveckling, vi genom vetenskapen förts framåt och som vi gjort och allfort göra nya landvinningar! Låtom oss ej häller i kampen glömma att det just blir genom samarbetet mellan handens och hjärnans proletärer, som proletariatets frihetskamp skall påskyndas och föras till ett lyckosamt slut. Men för att så må kunna ske fordras en *upplyst*,

målmedveten och självskolad arbetarklass, med okunniga, obehärskade stackare kan *intet* uträttas.

Ej under då att överklassen, på få undantag när, söker förhindra "folkets" verkliga upplysning. Man känner så instinktlikt sanningen i det gamla bibelordet: "I skolen lära känna sanningen, och sanningen skall göra eder fria."

En nations lycka kan ej byggas på ett folk av okunniga stackare, det veta de som makten hava, men vad bekymrar man sig därom!

Låt om oss kasta en blick utöver Europa i nuvarande stund och se hur där ser ut. Vad se vi?

Om vi då göra början med England, det friaste land i Europa, så få vi där se huru arbetarna, i besittning av en mycket utvidgad medborgarrätt, genom okunnighet och andlig slöhet, låter en bildningsfientlig överklass kringskära sig rätten till bildning. Både liberala och konservativa voro nämligen med om att genomdriva en reaktionär skollag, som berövade fattigmans barn rätten till en god undervisning.

Man kringskar denna rätt på ett skamlöst sätt i det fria England.

Varför?

Jo, emedan *folkets verkliga upplysning alltid är farlig för de maktägandes välde.*

Nu, efter arbetarnas genombrott i England, kämpas med feberaktig iver från deras sida för att avskaffa de folkbildningsfientliga lagarna.

I Frankrike ha vi haft den mäst hänsynslösa fjäd mellan "de klerikale" (prästermunkar och reaktionärer av varjehand slag) samt "radikalerna" och "socialisterna." Det var under kongregationstidens dagar!

Och vad gällde striden?

Jo, prästernas rätt att genom sin undervisning hålla folket nere i mörker och okunnighet.

Likadant rasar striden i Preussen, där junkrar och reaktionärer av alla slag, genom bildningsfientliga skol-

lagar söka förhindra massornas upplysning och bildningsarbetet överhuvud taget.

Och det är konstaterat att den allmänna bildningsnivån bland folkets breda lager är i sjunkande i Preussen, just tack vare dessa reaktionära skollagar. Och här hemma är det lika eländigt.

Överallt denna ljusskygga bildningsskräck, detta försök att genom prästernas överhöghet över skolorna, hålla folket nere på ett lägre bildningsplan.

Detta prästerskap, som i alla land tagit till motto kyrkofadern Tertullianus, av bildningsfientlighet genomandade inlägg i striden mot klassisk bildning: "Jag tror emedan det är skamlöst, dumt och omöjligt."

Med dessa "instiftelseord" öppnades fjäden mellan tro och vetande, mellan kyrka och akademi, på allvar.

Och den striden den varar än i dag!

Tertullianus dog år 220 efter Kr. men hans bildningsfientliga anda har besjälat den kristna kyrkan under alla dessa sekel, förorsakande krig, krig på kniven, emellan den bildningsfientliga kyrkan och den moderna forskningen — till evig skada för både tro och vetande.

En strid måste kämpas ut — intill dess att kyrkan erkänner att den ej är av denna världen, och att dess enda uppgift är att värka för kristen etik, d. v. s. lära människorna det allmänna broderskapets och människokärlekens evangelium.

Då, men ej förr, skola vi nedlägga våra vapen i striden mellan tro och vetande. Intill dess vare vår lösen: "Till vapen mot dumhet och lögn och förtryck."

"Det kraftigaste skyddsmedlet mot det socialistiska omstörtningenspartiets agitation", heter en liten broschyr som utgivits av kyrkoherde S. J. Kronblad — jag rekommenderar den broschyren till noggrannt studium åt framförallt vår socialdemokratiska ungdom. (Längre fram och i annat samband komma en del citat ur densamma att anföras.)

Och det tycks förvisso som om det vore kyrkoherde Kronblads anda som besjälat det svenska präster-

skapet i dess ljusskygga kamp mot en verklig folkbildning. Vi måste därför klart och målmedvetet bekämpa prästväldet över våra skolor, framförallt vid folkskolorna och folkskoleseminarierna. (I elementarlärovråken är prästväldet redan brutet.)

Folkets barn få ej längre förpästas av en falsk kristendom, byggd på vantolkning av evangelierna och kulturfientlig till hela sin läggning.

Inom elementarlärovråken motväges den skada en sådan religionsundervisning gör, genom de övriga ämnenas bättre ordnande, särskilt de i naturvetenskap och allmänhistoria, men folkskolorna äro helt utlämnade åt prästadömet och dess kulturfientliga tjänsteandar.

Kristendomen, den officiella, är en lögn från början till slut! Och denna under årtusenden förkunnade lögn måste blottas för folket.

Läsen Leo Tolstoy och läsen Viktor Rydberg, de skola lära eder känna *den vederstyggliga officiella lögnen* och "I skolen lära känna sanningen, och sanningen skall göra eder fria."

Båda dessa stora författare äro kristna, båda äro de uppfyllda av harm och rättmätig vrede mot dogmtron, mot den officiella kristendom som förvanskat Nazarénens lära.

Jag angriper ej religionen då jag angriper prästerna, detta vill jag uttryckligen ha fastslagit, men jag angriper och stämplar som lögn den officiella lögn, som under namn av kristendom, mot bättre vetande, förkunnas i kyrkor och skolor.

Och jag angriper det bildningsfientliga prästerskap — som — med den makt och myndighet den borgerliga lagen lägger i deras händer, har dödat Kristusandan hos folken och i själviska syften hållit massorna nere i mörker och okunnighet!

Och jag brännmärker och spikar fast vid skam-pålen den överklass som — i besittning av den lagstiftande makten — av egoistiska hänsyn motsätter sig

en verklig folkupplysning i den tanken att ett okunnigt folk lättare hålles i tygeln än ett upplyst.

Men om än "alla mäktiga på jorden" söka stänga ljuset ute från folkets barn, så skola dessa barn senare veta förskaffa sig den bildning som man förvägrat dem.

Därför är det ni unga måste vakna upp till full insikt om bildningens betydelse och på allvar ställa er med i kampen mot mörkrets alla onda makter. Vi vilja ha en upplysning ej censurerad av en bildningsfientlig överklass och dess tjänstehjon, utan en fri och självständig folkbildning, som tillåter oss att utan censur föra fram tidens stora vetenskapliga, sociala och etiska frågor i öförfalskad form.

Folkbildningsarbetet lovade så oändligt mycket, men det har hitintills, åtminstone å många platser, kommit alla våra förhoppningar på skam. På många ställen söker man förvanska det hela sedan ledningen kom i överklassens händer och under prästerlig egid.

Så t. ex. äro ofta de historiska föreläsningarna "gamla osmakliga tuggor" från de förlegade åskådningarnas förrådskammare. Och naturvetenskapen, ja den inskränker sig på många håll till föredrag om djurskyddets betydelse o. s. v.

Men om den modärna utvecklingsläran får man höra föga eller intet. Och dock torde de Darwinistiska teorierna höra till det viktigaste man behöver känna när det gäller att förstå naturen och människolivet.

Mot dylik förvanskad folkbildning måste vi alla resa oss som en man, bojkotta dylika föreläsningar, allt under det att vi, med största tacksamhet taga emot de oväldiga vetenskapliga föredrag som bjudas oss.

Kunskap är makt!

För att få fram en verklig grund att bygga på, måste vi kräva en folkundervisning som är fullständigt befriad från prästernas makt och myndighet. Vi måste för våra barns andliga hälsas skull kräva att få fram de konfessionslösa skolorna.

Så som det nu är, varken *kan* eller *får* det förbli!
 Detta måste vi ha klart för oss.

Hören vad Anna Whitlock säger om prästvåldet
 vid våra skolor:

(Skolans ställning till religionsundervisningen i
 Sverge och andra länder.) (Studentföreningen Verdandis
 småskrifter): "Kristendomskunskapen står främst bland
 de obligatoriska läroämnena i Sveriges småskolor, folk-
 skolor, fortsättningsskolor och seminarier. I folkskole-
 stadgans 10 kap., som handlar om tillsynen över folk-
 undervisningen, heter det i § 63:

"Prästerskapet utöve en sorgfällig uppsikt i synner-
 het över kristendomsundervisningen i distriktets skolor.
 Församlingens lärare böra för den skull, så ofta deras
 övriga ämbetsåligganden det medgiva, besöka distriktets
 skolor och om de därvid finna anledning till anmärk-
 ning med hänsyn till förhållandena inom någon skola,
 sådant anmäla hos vederbörande skolrådsföreståndare
 eller distriktets folkskoleinspektör."

Och vidare heter det i § 65:

"Biskop och domkapitel i varje stift åligger det
 att hava en sorgfällig uppsikt över anstalterna för folk-
 undervisningen, samt vaka över deras ledning och ut-
 veckling till uppfyllandet av deras viktiga bestämmelse."
 (I förbigående må nämnas, att i den s. k. normalplanen
 för undervisning i folkskolor och småskolor, bestämmes,
 att kristendomsundervisningen upptager i Litt. A 4
 timmar i veckan i småskolan och 5 timmar i veckan
 i folkskolans alla årsklasser.)

"Om man beräknar, säges i "Skolans ställning till
 religionsundervisningen", läsåret till den lagstadgade
 minimitiden 34 1/2 veckor, har alltså den lärjunge som
 genomgått 6 årsklasser, vid utgåendet ur skolan fått
 åtnjuta kristendomsundervisning under 966 timmar.
 Till jämförelse kan nämnas, att antalet lektionstimmar
 i t. ex. naturkunnighet under samma tid och i samma
 slags skolor är 276. I vissa andra skolor är skillnaden
 ännu större."

Så långt Anna Whitlock.

Om ni gjorde klart för er vilken fara för hela mänsklighetens lycka och utveckling som ligger i denna lögnfyllda s. k. kristendomsundervisning, så skulle ni på allvar lystra till ropet "till kamp mot prästvådet" som nu råder över våra barns andliga liv och hälsa.

Med 966 kristendomstimmar, mot t. ex. 276 timmars undervisning i naturkunnighet, komma vi till det glädjande resultatet att det andliga "förgiftningsarbetet" vid våra folkskolor har till sitt förfogande 690 timmar mera än det själsutvecklande naturvetenskapliga ämnet.

Och trots det att stat och kyrka i skön förening göra allt för att förmena folkets barn att dricka ur vetandets Mimersbrunn -- dricka de djupt därur bara de en gång få smak på den drycken.

Från alla länder ljuda klagorop över att folket vänder kyrkan ryggen. Och den store danske författaren i "religion", Höffding, säger "att, för att ej *avkristna* landet (Danmark) höves en omläggning av hela religionsundervisningen."

Samma klagoskri upphäves här hemma med.

Låtom oss nu lyssna till dessa klagorop som från alla världens kanter skalla emot oss, och låtom oss av hjärtat glädjas över dessa "sorgesånger", ty de visa att massorna börjat vakna och tänka själva.

Visserligen är det ej alltid så angenämt att ha med yrvakna människor att göra, men bara de hinna att gnugga sömnen ur ögonen på sig, går det lätt för dem att skilja på vad dogmtrons falska profeter utgiva för sanning och vad verklig religion vill säga. Men detta tidsskede är ett övergående stadium i mänsklighetens utvecklingshistoria som vi nödvändigtvis måste genomlöpa, det är brytningarnas tid.

Det blir nu ur den förut omtalade kyrkoherde Kronblads agitationsskrift jag ämnar framlägga en del "klago- och sorgesånger."

"I Tyskland — säger han — erkänna t. o. m. de personer, som förut varit likgiltiga för kristendom och

för *religionsundervisningen i skolorna*, att hela samhällsordningen står och faller med religionen och med den kristliga undervisningen.“

Så ljuder de reaktionäres klagoskri från det junkerstyrda Preussen!

Från Frankrike anför samme författare följande: "I Paris och Frankrike uttala alla sansade människor den övertygelsen och det vittnesbördet: "I samma mån som religionen och kristendomsundervisningen uttränges, intränger den gränslösaste frivolitet, det mäst cyniska sedefördärv, den största osäkerhet för person och egendom, varjämte omstörtningpartiet i lika mån vinner allt större framgång.

Och samme prästman citerar i sin broschyr ett uttalande av furst Bismarck: "Återför ungdomen till Gud och kristlig tro, annars går samhället under i eld och blod."

Ja förvisso *måste* det nuvarande samhället med sina gränslösa orättvisor gå under, på det ena eller andra sättet, men likt en ny fågel Fenix skall det nya samhället växa upp ur det gamlas grus och spillror. Och varken junkrar, präster — eller klasslagar kunna längre återföra folket till den falska kristendom som tillåter, att, medan folket beder och arbetar, de maktägande i Jesu Kristi namn utplundrar detta folk in på bara benen.

Allt är underkastat förvandlingens lag — och utvecklingens, så och samhällena. Och det lär nog ej ens hjälpa att Bismarck ordinerat "kristendom och religion", i allt större doser, åt ett till det yttersta plågat och utpinat folk.

Som en värdig lärjunge av den store kyrkofadern Tertullianus säger vidare samme kyrkoherde: "Inom Ryssland (han blygs ej ens för att hänvisa till detta land och dess av bildningsskräck vansinniga härskande klasser) klagas allmänt över "att den från västra Europa importerade "otros litteraturen", särdeles en mängd av, med krass materialism, ateism och pessimism uppfyllda,

halvfilosofiska och kvasi-vetenskapliga skrifter, alldeles förvridet huvudet på den okritiska studerande ungdomen, som är helt och hållet omogen för läsning av dylika böcker. Tagande den råa Gudsförnekelsens och materialismens modärna "systeme de la nature" för höjdpunkten av all levnadsvishet — hava de studerande och det av båda könen — kastat bort religion och barndomstro och därmed all vördnad för kristlig sedetro samt för gudomlig och mänsklig samhällsordning(!)"

Dessa citat må vara nog för att visa vilken ande som besjalar kyrkoherden — och f. ö. så gott som *alla präster*.

Det är i despotismens och det andliga mörkrets Ryssland, som nihilismen och de revolutionäres idéer funnit den jordmån de behövt för att med kraft kunna växa fram.

Och i stället är det tyvärr prästerna som genom sina falska, bildningsfientliga läror förgiftat folket — ej upplysningsarbetet.

Då man konsekvent begagnar kristendomen på ett bildningsfientligt sätt — då får man finna sig uti att "kristendom" blir synonym med ordet "vidskepelse." Just därigenom har blotta orden "kristendom och religion" blivit förhatliga för tusen sinom tusen bildningsförstiga människosjälur.

Kristi lära har *intet, absolut intet* gemensamt med den dogmstro som av präster och stat utgives för "kristendom" — och påtvingas ett värnlöst folks barn.

Därför måste vi kräva att våra barn ej längre bli förgiftade av denna falska och bildningsfientliga dogmkristendom. Så upphöjd, vacker och människoälskande Jesu lära är, lika låg och usel och fientlig mot mänsklighetens broderskapslära är denna falska kristendom, som allt sedan stat och kyrka (den kristna) på Konstantin den stores tid kopplades samman, bjudits människorna.

Staten har gjort kyrkan till sin medhjälpare när det gäller att hämma mänsklighetens utveckling.

Man har försvårat vår kamp för att nå fram till

ljus och klarhet. Därför måste vi bekämpa denna *förfalskade kristendom*, den av stat och präster mot vår vilja oss påtrugade kristendom, som nu likt en mara trycker folken ned till jorden.

Men Kristi lära, människokärlekens och broderskapets evangelium, låtom oss i alla goda Gudamakters namn ej bekämpa denna lära!

I närvarande stund måste denna kulturkamp på allvar tagas upp även hos oss. Front mot dogmtron — men ej mot den av Kristus förkunnade etiken (moral-läran), som kristendomen har gemensam med alla de övriga stora världsreligionerna!

Vad är att göra?

Sprida upplysning ut i varenda liten vrå av hela Sveriges land.

Bjuda ungdomen vetandets frukter i en sådan form, att den skänker dem glädje och njutning.

Föra ut till massorna kunskapen om vår tids stora rön på alla områden.

Och först och främst lära de unga att tänka själva.

Lära dem att med kalla kritiska blickar granska allt och behålla vad de själva efter jämförande och tänkande — anse vara bäst.

Och framför allt ej i något fall öva censur på tankens område.

Först genom kunskap om tingen kunna de bilda sig ett eget omdöme.

Men först måste vi samtidigt rikta hela vår kraft på genomdrivandet av tvänne krav vi ha på vårt dags-politiska partiprogram:

1) Kravet på normalarbetsdag, som skall ge arbetarna tid att tillägna sig kunskaper.

2) Kravet på att staten skall ge *alla* sina medborgares barn samma grundläggande bildning. D. v. s. kravet på en för alla gemensam bottenkola.

(Men låt oss från början slå fast att folkskolan skall höjas till medborgarskola — som meddelar t. ex. de kunskaper som nu erfordras för realskoleexamen.

Man har då åtminstone *ett* främmande språk till sitt förfogande.)

Utän normalarbetsdagens *snara* genomförande blir det omöjligt för arbetarne att kunna erhålla tillräcklig tid och fysisk kraft till inhämtande av kunskaper, låtom oss ej glömma detta.

Under en debatt i Stockholm i denna fråga, sade en gång en av kamraterna: "Fordom hette det att människorna *ej kunde läsa*, men huru mycket svårare är det ej beställt i våra dagar då det heter "vi ha ej tid att läsa!"

Och han hade rätt.

Folkskolan bibringar visserligen de förutsättningar som krävas i och för självstudier, nämligen läse- och skrivkunnighet, men det kapitalistiska samhällsskicket med sin så ohyggligt uppsplitande kamp för brödet, berövar proletärerna frukten av denna kunskap.

Normalarbetsdag på 8 timmar vare alltså vårt första krav!

Det andra vare "en gemensam skola för alla, och en oväldig, censurfri undervisning för alla.

I våra dagar, då hela ansvaret för de sociala frågornas lösning vilar så gott som uteslutande på arbetarna själva, måste de djupa ledens män och kvinnor, *till sin praktiska duglighet* lägga en bildning, som sätter dem i stånd att bjuda överklassen spetsen även där.

Varför måste "överklassfolket" är så rädda för att "underklassen" skall få äta av kunskapens träd?

Jo, därför att man instinklikt känner "att den dag de därav äta, skola deras ögon öppnas och de bliva lik Gud", som det heter."

Och denna kunskap, måste "de rike, de mätte", till vad pris som helst förvägra dem, så att våld, våld och list med alla onda makters hjälp må kunna härska, till fromma för "de rike, de mätte", över de förslöade och förslavade massorna.

Vi ha, som jag förut sagt, hoppats så mycket av folkbildningsarbetet, men sedan de maktägande fick

det över i sina händer, är arbetarnas förkastelsedom mot denna ofta förvanskade folkupplysning så gott som enhällig. Och den allmänna klagan är "de äro partiskt ledda dessa föreläsningar."

Där måste en ändring ske!

Och återigen se vi prästerna i full värksamhet. Dessa präster, som så gott som alltid, av all makt sträva efter att hålla de djupa ledens andliga nivå så låg som möjligt, tjänstgöra på ett ypperligt sätt som "överklassens gårdvarar" inom föreläsningsföreningarna och vaka över ämnesvalen, då de ej öppet våga bekämpa bildningsarbetet.

Björnstjerne Björnson har så briljant framställt "kyrkans" uppgift därvidlag i sin "Over Enne" II delen att jag här vill påminna därom.

Han låter nämligen i en församling av arbetsgivare (samlade för att dryfta vad de skola taga sig till med de sträjkande arbetarna) en av dessa herrar helt cyniskt säga: "Kyrkan, vad skall vi med *den till, då den ej förmår hålla arbetarna i tukt*"

Det är sålunda pudelns kärna i religionen att denna skall "hålla arbetarna i tukt åt herrarna", men då får man ej håller förvåna sig över att de djupa leden, med *harm och avsky* vända både kyrkan och religionen ryggen.

Och förvisso har stat och kyrka i ljuvlig endräkt staplat hinder på hinder i arbetarklassens väg fram till ljus och upplysning.

Det gäller därför å vår sida att klargöra för de djupa leden, framför allt för de unga, att de till varje pris *måste* senare skaffa sig de kunskaper som stat och kyrka förvägrat dem, i akt och mening att hålla massorna nere i en beroende ställning.

Detta för att man allt framgent skulle kunna peka på "de omogna råa arbetarna" och därpå hänfullt kunna säga "i dylikt folks händer är det man vill lägga vårt lands och vårt folks lycka och framtida öden."

Ty märken väl, att i överklassens ögon äro "råhet och okunnighet" arbetarklassens kännemärken.

Mot denna uppfattning vill jag emellertid protestera. För egen del har jag bland kamraterna träffat många som genom självstudier förskaffat sig en glänsande bildning, fullt jämställd med vad "överklassfolket", t. o. m. de vaknaste, förskaffat sig.

Men jag medger gärna att både *råhet* och *okunnighet*, i vedervärdiga former t. o. m., finnes inom både över- och underklassens led.

Att först systematiskt förslöa "underklassbarnen" — på det dessa ej skola kunna växa upp till tänkande medborgare, och sedan slunga massorna i ansiktet: "Ni äro för okunniga att ha medborgarrätt i ert eget land", det är den mäst cyniska fräckhet man gärna kan tänka sig.

Att genom en absurd religionsundervisning söka döda förnuftet, "lägga det fångtet under trons lydnad", som man säger, det är meningen.

Men i stället dödas all verklig religiositet genom denna undervisning. Och den ungdom som kommer ut ur folkskolorna gripas i 1,000-tal av ett berättigat hat mot den s. k. kristna religionen, som gör svart till vitt — för de rike — men vice versa för de små i samhället.

Från skolorna, ledda som de nu äro, ha vi intet att vänta, ty så länge de äro i prästernas och folkfiendernas händer få vi aldrig någon verklig upplysning ut till de djupa leden.

Vad ha vi då att göra?

Jo, oändligt mycket. Våra socialdemokratiska ungdomsklubbar jämte övriga arbetarorganisationer ha att slå vakt kring sina egna bildningsanstalter, kring sin egen präss, kring biblioteken, föreläsningarna och studiecirklarna.

Våra socialdemokratiska (och förrästen de socialistiska med) ungdomsklubbar måste taga för vana att

åtminstone ägna en kväll i månaden åt den uppgiften att vara "bildningscirkel."

Tagen då upp till diskussion ömsom de sociala rent teoretiska spörsmålen inom vårt parti, och ömsom något rent vetenskapligt spörsmål, t. ex. "Utvecklingsläran" av Darwin. Saknas ämne så välj dylika ur Verdandis småskrifter, lämpliga broschyrer finnas, och ämnen i tusental, läs upp dem och genomdebattera dem.

Skönlitterära verk finnas i mängd, som likaledes ägna sig därtill. Jag vill då särskilt erinra om Aug. Strindberg t. ex. "Den nya riket", en glänsande satir, "Svenska Öden och Äventyr" och "Utopier" av hans äldre arbeten, samt "Historiska miniatyrer" och "Nya Öden och Äventyr" bland de senaste. Så ha vi Viktor Rydberg, hans "Nakenhet och Klädselsätt" kan ur etisk synpunkt vara utmärkt, likaså hans härliga "Grottesången." Vi ha även Heidenstam, särskilt då hans "Skogen susar", med sina bedärmande noveller, och Selma Lagerlöfs "Nils Holgerssons Resa" samt "Osynliga länkar" m. fl.

Alla dessa arbeten innehålla små skisser, som ypperligt lämpar sig för uppläsning.

Detta är uteslutande svenska författare.

Men så ha vi Maxim Gorki, med sina härliga skildringar och "Fria ord från Tyranniets land" en samling i Ryssland förbjudna arbeten, som äro präktiga, jämte mängder av annan litteratur.

Låt bli att offra tid och pengar på de usla kolportageromanerna, som fördärvar er "andliga hälsa". sådana där sköna alster som "Drottning Draga", "Vackra Marie", "Bakom Fällda rullgardiner" och allt vad de heta detta "andliga avskräde."

Lägg i stället ned pengarna på värdefull litteratur och ett eller annat konstverk. Låt oss så genom "Fram" få fram en litteraturupplysningsspalt där vi nummer för nummer kunna följa med det nya som kommer ut.

Tag vidare och läs upp dramer på edra klubbmöten. Fördela rollerna och lär er att läsa dem.

Till en början går det nog så knaggligt, men snart äro svårigheterna övervunna, och ni vinna en dubbel fördel genom dessa slags uppläsningar, ni lära er läsa väl och tillika lära ni er känna månget av konstens mästerverk. Ni skola därtill både er röst och er själ.

Tag då t. ex. Schillers dramer. Vi ha "Rövarne", "Jungfrun av Orleans"; "Wilhelm Tell" m. fl., alla högst romantiska och fulla av äventyr och kärlek. Glöm inte "Shakspeare", hans "Kung Lear" är ett mästerverk, och vill ni få mera moderna saker så tag Hauptman, t. ex. hans "Hannele", en den mäst gripande nykterhetspredikan, samt "Vävarne" m. fl.

Ute i obygderna bli just dessa bildningscirklar utmärkta, plus studiecirkklarna. Och låt så literbuteljen och kortleken vara!

Men först och sist laga så att ni får till stånd föreläsningar som upplysa och utveckla er.

Tusen sinom tusen ämnen inom vetenskapens, konstens och sociologiens områden finnas, där ni kunna få inhämta vetande, kräven bara att få det i ren och oförfalskad form.

Om det ej går att reformera folkbildningsföreningarna, så låt bli att besöka föreläsningar, intill dess en ändring sker, man skall nog till sist lära sig respektera era krav på oväldiga föreläsare.

Folkbildningsarbetet får ej bli lika impopulärt som de gamla mögliga sockenbiblioteken nu äro.

Dessa gamla sockenbibliotek där ute i bygderna med sina meterslånga rader av "Läsning för folket" m. m. av samma skrot och korn.

Men först och sist ni unga, slån vakt omkring er egen uppfostran! Utveckla hos eder på samma gång huvudets och hjärtats bildning, ty det första är icke nog, lika litet som det senare.

Det finnes bud, människokärlekens och solidarite-

tens bud, som aldrig få kränkas av någon ädel människa, ännu mycket mindre då av oss socialdemokrater.

Det ena av dessa bud lyder:

“Allt vad I viljen människorna skola göra Eder, det gören I och dem.“ Det budet får ej kränkas i människokärlekens namn.

Det i solidaritetens lyder: “En för alla och alla för en i kampen för lycka och frihet.“

Kräv mycket av er själva och ni ha rätt att kräva mycket av andra! Och så sätten in hela er andliga kraft på att höja och lyfta eder själva — i kampen för mänsklighetens utveckling.

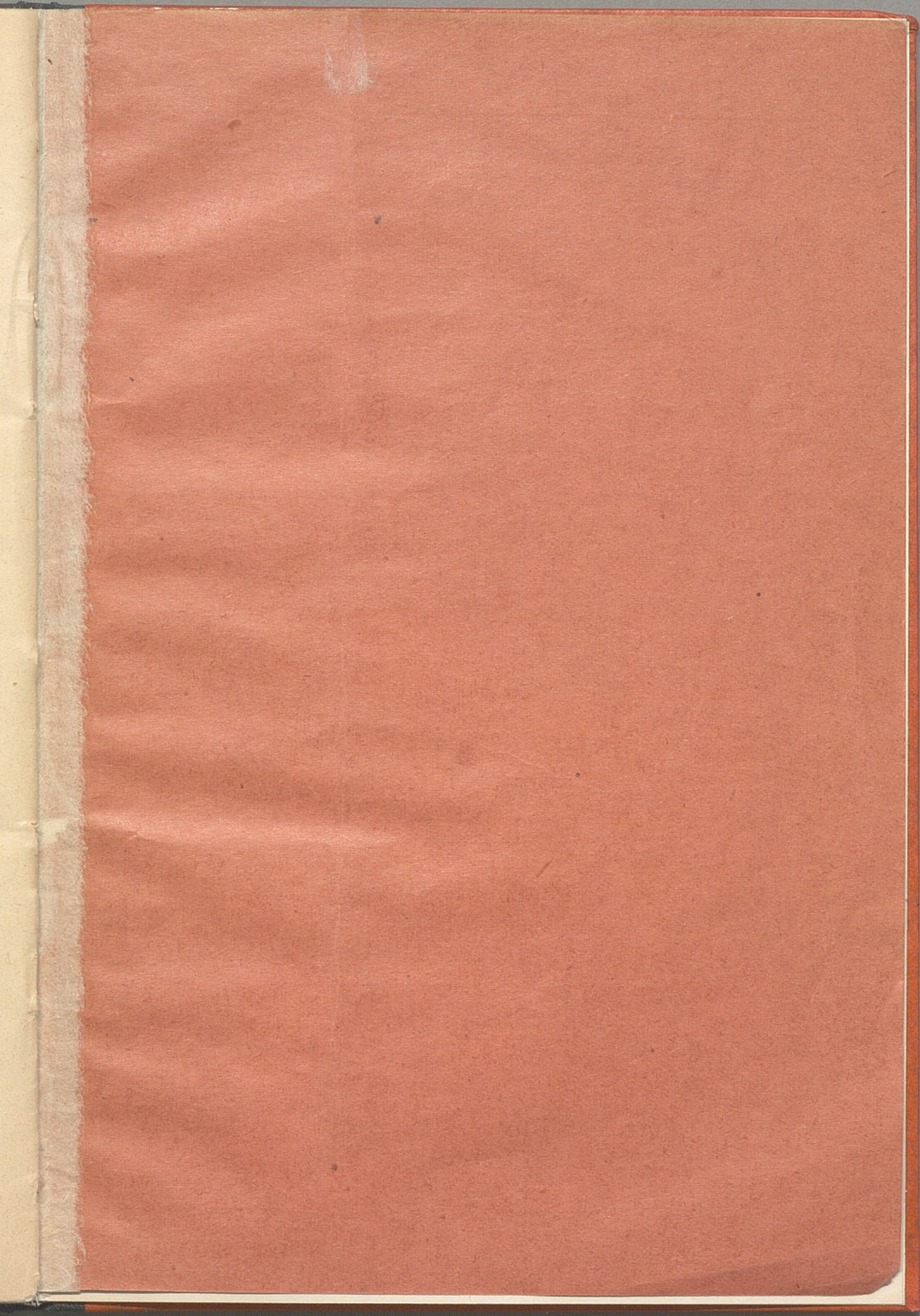
Glömmen icke Ferdinand Lasalles ord till Tysklands arbetare: “I ären den klippa på vilken framtidens kyrka skall byggas.“

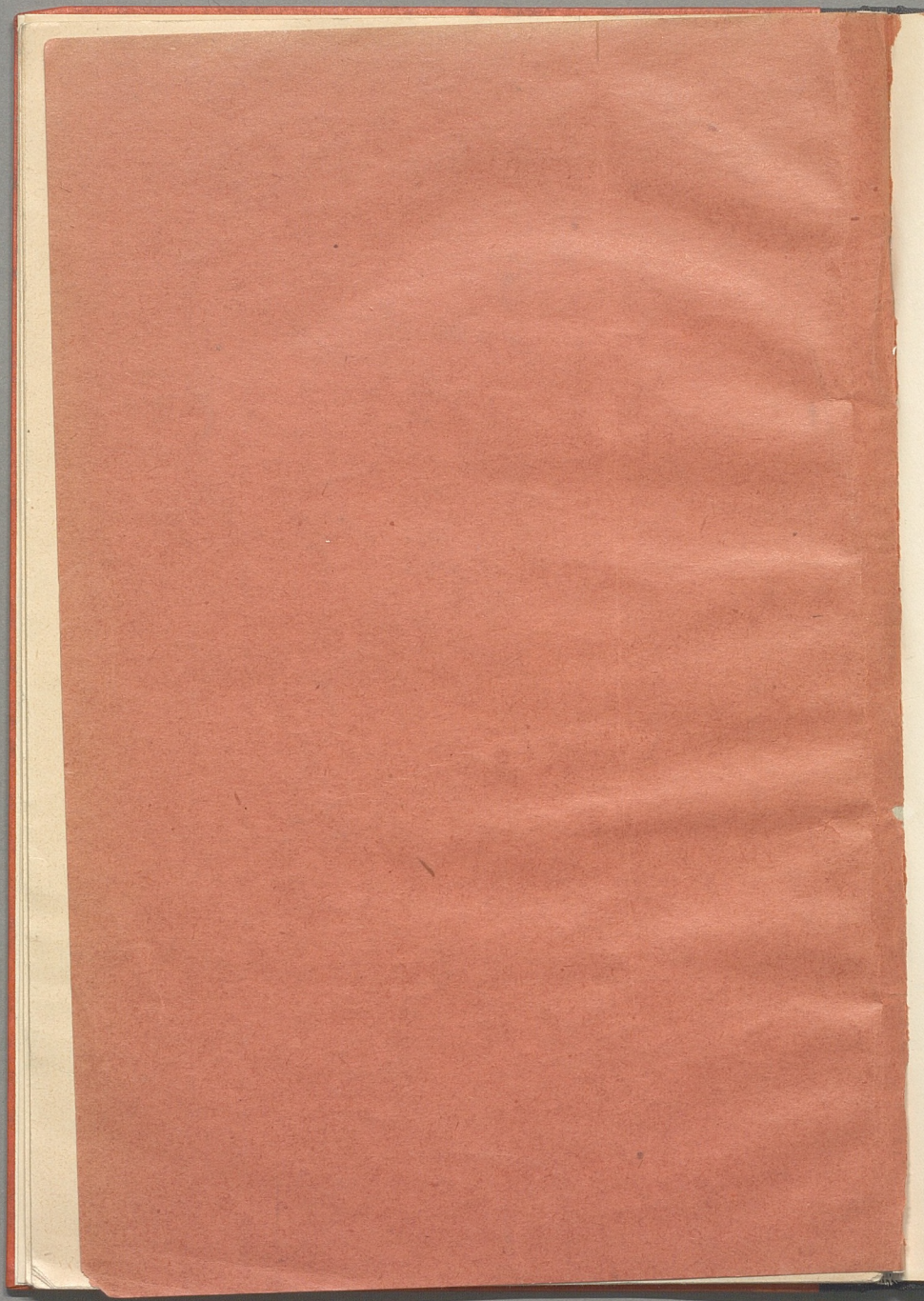
Till kamp för ett lyckligare samhälle!

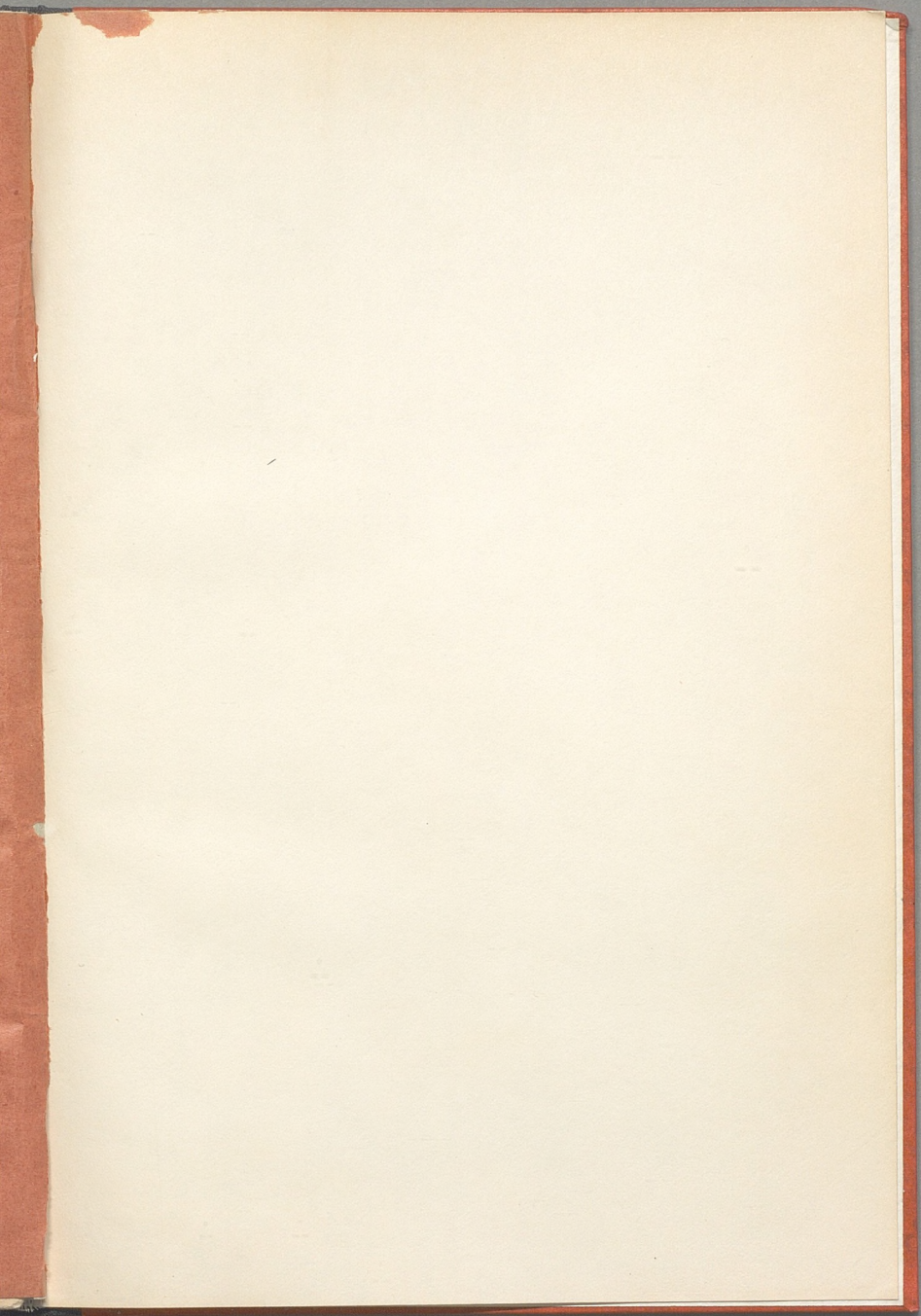
Till kamp mot det nuvarande klassamhället under vår egen lösen: “Frihet, jämnlighet och Broderskap.

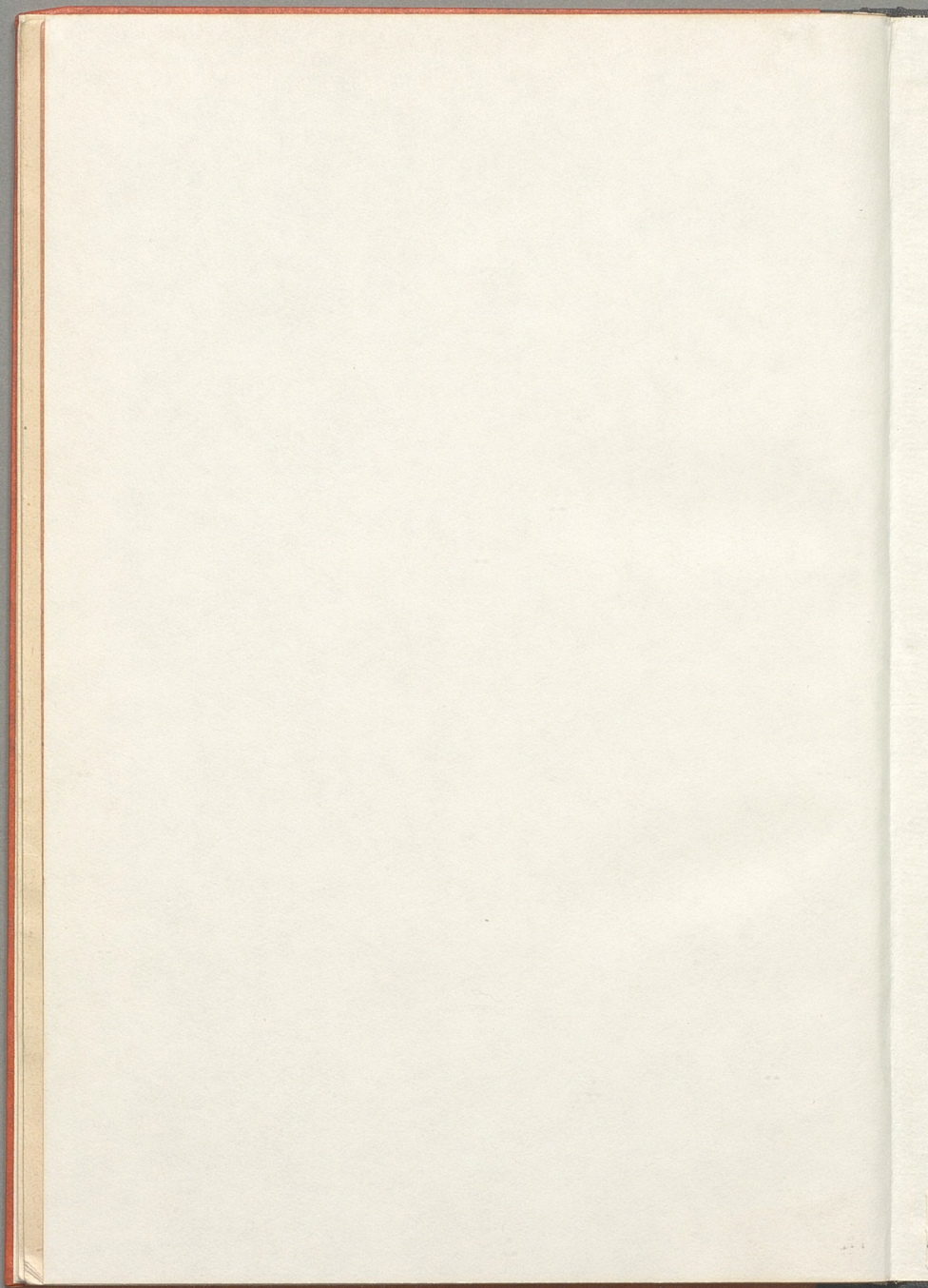
Vägen är lång och svår, men ingen seger utan strid, och minnes Leo Tolstojs ord: “Att frälsningen finns hos Dig själv!“

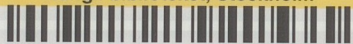

42 528:6
1976

Kungl. biblioteket, Stockholm

50001

000 501 329

www.books2ebooks.eu